

Оксана Клименко,

доцент Національної академії внутрішніх справ,
канд. іст. наук

Надія Бачинська,

доцент Київського національного університету культури і мистецтв,
канд. пед. наук

Основні напрями діяльності бібліотек вищів Міністерства культури України на сучасному етапі

У статті розглянуто традиційні та інноваційні напрями діяльності бібліотек вищих навчальних закладів III–IV р. а. Міністерства культури України в умовах реформування системи вищої освіти держави, зокрема книгозбірень Київського національного університету культури і мистецтв, Національної академії керівних кадрів культури і мистецтв, Харківської державної академії культури, Луганського державного інституту культури і мистецтв.

К л ю ч о в і с л о в а: бібліотека вишу, Київський національний університет культури і мистецтв (КНУКіМ), Національна академія керівних кадрів культури і мистецтв (НАКККіМ), Харківська державна академія культури (ХДАК), Луганський державний інститут культури і мистецтв (ЛДІКМ), інформаційна культура, бібліотечні послуги, інформаційні ресурси, електронна бібліотека, фонд.

Traditional and innovative activities of libraries of higher educative Institutions with 3–4 level accreditation of Ministry of Culture and Tourism of Ukraine were taken to consideration on passes of reforming the higher education in the state.

K e y w o r d s: university library, Kyiv National University of culture and Art, Kharkiv State Academy of Culture, Lugansk State Academy of Culture and art, informational culture, library services, nformational resources, electronical library, book stock.

Національна система вищої освіти в умовах євроінтеграції України реформується згідно із основними положеннями Болонського процесу. Для досягнення нової якості освіти, успішного її розвитку визначальним є рівень інформаційно-бібліотечного обслуговування, максимальне забезпечення навчальної та наукової діяльності вищів навчально-методичними комплексами, доступом до світових баз даних. Успішний інформаційний супровід навчального процесу вишу покликана забезпечувати його бібліотека – посередник між постійно зростаючим потоком інформації та її користувачами, яка у підсумку стає гарантом якості освіти. Модернізована книгозбірня сучасного вищого навчального закладу – ключовий інформаційний ресурс, галузеве інформаційне середовище вишу. Головним у бібліотечній діяльності стає не нагромадження фондів, а читачецентризм, політика нарощування ресурсів шляхом розвитку корпоративних зв'язків між бібліотеками і придбання бібліографічних, реферативних і, що особливо важливо, повнотексто-

вих баз даних на комерційних засадах. Тобто, сьогодні бібліотека вишу змінює свої традиційні функції, трансформуючи увесь комплекс послуг для якомога повнішого задоволення потреб різних категорій користувачів, у т. ч. віддалених, і стає інформаційним центром забезпечення оптимальної освітньо-наукової діяльності [10].

Зважаючи на трансформацію системи вищої школи, яка інтегрується у світовий освітній та інформаційний простір, Міністерство культури України визначило стратегічні цілі розвитку мистецької освіти держави, серед яких: збереження існуючої багаторівневої мережі навчальних закладів культури і мистецтв; збереження та розвиток творчих, педагогічних, наукових шкіл; задоволення потреб особистості в отриманні якісної культурно-мистецької освіти; вирішення проблеми кваліфікованих кадрів.

Відповідно до цієї стратегії і вибудовується діяльність бібліотек ВНЗ III–IV р. а. відомства. На жаль, ця проблематика залишається й досі маловивченою [8], хоча її актуальність дедалі зростає. Звичайно, у науковій літературі існує певний доро-

бок з дослідження різних напрямів діяльності бібліотек вишів країни [1; 5–7; 9–12; 15].

Об'єктом нашої розвідки виступають бібліотеки ВНЗ III–IV р. а. Міністерства культури України, а **предметом** – традиційні та інноваційні напрями роботи книгозбірень відомчих вишів, користувачами яких є професорсько-викладацький склад, докторанти, аспіранти, працівники та ін. (див. діаграму 1).

Діаграма 1. Кількість і склад користувачів бібліотеки НАКККіМ (станом на 1.10.2009 р.)

Зважаючи на те, що одним із найважливіших показників зміни способу життя є розвиток та використання прогресивних інформаційних технологій у навчальній діяльності, рівень виробництва та споживання інформаційних продуктів, послуг, дедалі пріоритетнішими в бібліотечній роботі стають питання формування нової телекомунікаційної культури, піднесення якості освіти. Формування інформаційної культури користувачів бібліотеками ВНЗ III–IV р. а. Міністерства культури України ґрунтується на системності, інтегративності, безперервності, діяльнісному підході до вдосконалення цього процесу. Інформаційна культура (ІК) формує способи взаємодії студентів і викладачів на основі інформаційної компетентності, розвиває вміння і навички роботи з інформацією. Належний рівень ІК – це вміння усвідомлювати та формулювати власні інформаційні запити; готовність і вміння оперувати різними джерелами інформації, здійснювати їх свідомий вибір; вільна навігація в інформаційних потоках; знання та самостійне використання алгоритмів роботи з інформацією; спроможність створювати, зберігати та розповсюджувати інформацію, використовувати її в різних пізнавальних і життєво-практичних ситуаціях.

Нові інформаційні технології спричинили істотні зміни й у системі бібліотечного сервісу: зникло багато видів бібліографічної діяльності і розвинулися зовсім нові форми пошуку та зберігання навчальної та наукової інформації. Сучасні книгозбірні

постійно поповнюють перелік послуг, серед яких найбільш поширеним стає виготовлення електронних копій, а головними вимогами технологічного процесу є простота, зручність та ефективність.

Система вищих навчальних закладів культури і мистецтв Міністерства культури України, яка формувалася упродовж багатьох десятиріч, включає 64 навчальні заклади I–III р. а. комунальної форми власності та 12 навчальних закладів I–IV р. а. державної форми власності. У державній власності та безпосередньому підпорядкуванні Міністерства культури перебувають вищі навчальні заклади I р. а. – Київське державне хореографічне училище та одинадцять ВНЗ III–IV р. а., шість з яких мають статус «національний». У цих закладах навчається майже 25 тисяч студентів за 26 напрямками підготовки та спеціальностями. Вони отримують диплом державного зразка освітньо-кваліфікаційного рівня «бакалавр», «спеціаліст» і «магістр». У 10 вишах функціонує аспірантура, а у 4 – докторантура [13].

На відміну від європейських країн, система організації мистецької освіти в Україні дає змогу дотримуватись єдиних критеріїв її якості, оскільки єдині і випробувані часом навчальні плани, програми забезпечують комплексний підхід до підготовки фахівця-митця. В умовах активного реформування вітчизняної освітньої системи головними завданнями розвитку культурно-мистецької освіти є такі: підвищення престижу культурно-просвітницьких професій; удосконалення законодавчої та нормативної бази культурно-мистецької освіти з урахуванням її специфіки; посилення соціального захисту викладачів культурно-мистецьких навчальних закладів; удосконалення системи підготовки та підвищення кваліфікації кадрів з урахуванням реальної потреби галузі в кваліфікованих фахівцях; створення та видання сучасних підручників і навчальних посібників для мистецьких навчальних закладів тощо [13].

Сьогодні основне завдання бібліотек вишів III–IV р. а. Міністерства культури України – постійне вдосконалення традиційних і запровадження нових форм і методів їх діяльності, насамперед упровадження сучасних бібліотечних технологій, спрямованих на поліпшення якості обслуговування усіх категорій користувачів.

До традиційних напрямів діяльності бібліотек галузі належать: диференційоване бібліотечно-бібліографічне обслуговування користувачів; комплектування фондів літературою з питань культурології, соціально-культурних комунікацій і менеджменту, державного управління та інформації, образотворчого та виконавського мистецтв, соціології,

дизайну і ландшафтного мистецтва, філософії, етики, естетики, історії тощо; організація запису, обліку і перереєстрації читачів; виконання бібліографічних довідок; підбір літератури на замовлення (для написання наукових праць професорсько-викладацькому складу та курсових, реферативних робіт іншим категоріям читачів); забезпечення комфортних умов роботи у читальних залах; ведення каталогів і картотек; організація тематичних та інформаційних виставок, переглядів літератури, проведення «Дня інформації», «Дня спеціаліста», «Дня кафедр»; співпраця з використанням МБА. Сьогодні значно скорочено час на отримання інформації про наявність у бібліотеці необхідного документа. До послуг читачів – документи з фонду бібліотеки для користування в читальних залах та на абонементі; виставки нових надходжень та видань професорсько-викладацького складу вишів; виставки документів та матеріалів з питань ведення наукової роботи та організації навчально-виховного процесу, з нагоди визначних дат у суспільному та культурному житті країни. Фахівці бібліотек допомагають користувачам у пошуку у карткових каталогах і картотеках джерел інформації, необхідних для навчального процесу, наукової діяльності тощо [12].

Інформатизація усіх сфер життя суспільства спричинила збільшення числа напрямів діяльності бібліотек ВНЗ III–IV р. а. Міністерства культури України. Новітні технології, зокрема Інтернет, стали потужним додатковим і доволі запитаним ресурсом. Зявляючи їм читачі тепер мають змогу знайомитися з електронними каталогами інших бібліотек, користуватись їхніми інформаційними надбаннями [15]. Відділи бібліотек активно запроваджують форми роботи, які значно розширюють інформаційну спроможність книгозбірні, підвищують якість обслуговування. Йдеться насамперед про створення електронних каталогів, формування електронних баз даних та надання інформації з електронних ресурсів бібліотеки, з мережі Інтернет для ознайомлення з навчальними планами, програмами та підвищення професійного рівня.

На веб-сайтах кожного з навчальних закладів, що досліджувався нами, є розділ «Бібліотека» (окрім ХДАК), наповнення та оформлення якого здійснюється за єдиним зразком. Загалом усі вони відповідають потребам користувачів, але наповнювати бази даних та збагачувати власний електронний ресурс необхідно постійно [6]. Зважаючи на те, що в усіх галузевих вишах є такі форми навчання, як денна, заочна і екстернат, функціонування електронної бібліотеки вкрай важлива умова їх успішної освітньо-наукової діяльності.

Якщо вести мову конкретно про Національну академію керівних кадрів культури і мистецтв України, то загальний фонд її бібліотеки становить понад 52 тис. прим. документів із різних галузей знань (відповідно до спеціалізації кожного інституту) українською, російською та іншими мовами, щорічна передплата – 90 назв журналів, газет, вісників вищих навчальних закладів та установ, збірників наукових праць, інформаційних бюлетенів українською, російською, англійською та іншими мовами. Книгозбірня має фонд власних видань НАКККіМ, фонд дисертацій та авторефератів дисертацій, фонд випускних робіт студентів Академії. Тут зберігаються унікальні вітчизняні та зарубіжні видання з історії і теорії мистецтв, мистецтвознавства, музичних дисциплін, хореографії, театру, ландшафтного дизайну, довідкові видання, енциклопедії з багатьох галузей знань. Структура бібліотеки НАКККіМ включає: 1) відділ комплектування та наукового оброблення документів; 2) відділ обслуговування (абонемент і 2 читальні зали); 3) інформаційно-бібліографічний відділ; 4) бібліотечний Інтернет-центр.

Найоптимальнішою серед усіх наявних, на наше переконання, є модель навігації по сайту бібліотеки Національної академії керівних кадрів культури і мистецтв України (рис. 1), яка розміщена на веб-сторінці Академії. Зупиняючись на ній детальніше, пропонуємо читачеві статистичну інформацію, яка наочно характеризує (у таблицях і діаграмах) роботу книгозбірні: основні показники діяльності бібліотеки з 2007 р., кількість і склад користувачів книгозбірні. Сам сайт має такі розділи: 1. «Про бібліотеку». 2. «Структура бібліотеки». 3. «Основні показники роботи бібліотеки» (діаграма 2). 4. «Основні послуги». 5. «Інформація для користувачів (Порядок запису до бібліотеки; Правила користування бібліотекою; Правила користування БЩ; Нові надходження; Книжкові виставки; Передплачувані періодичні видання; Електронні ресурси; Акція «Подаруй бібліотеці книгу»; Літературно-творчий клуб «ЛіТаК»)). 6. «Електронні ресурси» (Книги; Методичні рекомендації; Видання на електронних носіях). 7. «Контакти». 8. «Режим роботи» [3].

Наукова бібліотека Київського національного університету культури і мистецтв (її сайт) регулярно оновлюється сучасними універсальними та спеціалізованими виданнями, необхідною фаховою літературою. Книгозбірня вишу має багату колекцію нот, партитур, клавирів. Її зали обладнані автоматизованими робочими місцями (АРМ). Комфортний та зручний інтерфейс електронної бібліотеки дає змогу користувачу-початківцю

Головна сторінка Електронний каталог

Вибрати Очистити

Допомога

Автор

Назва документа

Рік видання
 ..

Мова

Вид документа

Розширений перетик полів

Пошук теми
 Шукаєти

Класифікатори

Кількість документів на сторінці: Вибрати Очистити

Останнє поновлення – 09.07.2010, документів – 6910

Рис. 1. Пошук в електронному каталозі НАКККіМ

Діаграма 2. Основні показники роботи бібліотеки НАКККіМ

швидко відшукати необхідну бібліографічну інформацію. Повнотекстовий електронний варіант обраного документа можна завантажити після реєстрації в електронній бібліотеці, у т. ч. і віддаленим користувачам [4].

Каталог електронної бібліотеки Київського національного університету культури і мистецтв має таку структуру:

- Навігація
- Головна
- Новини
- Бібліотека
  - Культура
  - Мистецтво
  - Економіка
  - Менеджмент
  - Право
  - Соціологія
  - Психологія
  - Туризм
  - Готельно-ресторанна справа
  - Перукарське мистецтво
  - Кіно і телебачення
  - Дизайн
  - Міжнародні відносини
  - Журналістика
  - Комп'ютерні науки
  - Філологія
  - Політологія
  - Філософія
  - Різне
- Контакти

З усіх підрозділів КНУКіМ найвідліше функціонує бібліотека Миколаївської філії. Її структура включає: 1) відділ комплектування та оброблення літератури; 2) абонемент; 3) читальну залу; 4) відділ довідково-бібліографічної та інформаційної роботи; 5) відділ нотно-музичної літератури.

Упродовж року бібліотека, фонд якої становить майже 90 тис. прим. документів на традиційних носіях інформації, обслуговує близько 7000 читачів. Їм за рік видається 126 тис. прим. (50 380 відвідувань користувачів). Інтернет-центр книгозбірні активно використовується викладачами і студентами для науково-дослідної і навчальної роботи. Нещодавно було створено локальну бібліотечну мережу, бібліотеку підключено до автоматизованої університетської мережі та мережі Інтернет, що дає змогу оперативно розповсюджувати інформацію на кафедри та інші структурні підрозділи. Важливо те, що електронний каталог бібліотеки, приєднаний до Корпоративного електронного каталогу провідних бібліотек м. Миколаєва. Нині триває інтенсивна робота з накопичення електронних баз даних, які у подальшому становитимуть основу для здійснення цілого комплексу інформаційних послуг.

Електронний каталог книгозбірні включає БД: «Нові законодавчі нормативні акти України в галузі культури, освіти, мистецтва»; «Нові надхо-

дження літератури до бібліотеки МФ КНУКіМ»; «Тематичні бібліографічні списки літератури», які налічують понад 60 розроблених тем; наукові праці викладачів МФ КНУКіМ; МФ КНУКіМ у пресі.

Бібліотека Луганського державного інституту культури і мистецтв – потужний навчальний, інформаційний та культурно-просвітницький центр. Обслуговування читачів здійснюється у режимі абонементу та читальної зали. У 2009 р. кількість відвідувань бібліотеки ЛДІКМ сягнула понад 28 000 читачів, книговидача – 46 000 од. зберігання. Фонд бібліотеки містить універсальні та галузеві енциклопедії, словники, довідники, ноты, літературу з історії, філософії, соціології, права, політології, економіки, мистецтва, а також видання англійською, німецькою, латинською, іспанською мовами. Щорічно до бібліотеки надходить близько 70 найменувань газет та журналів. Фонд поповнюється CD-ROM, аудіокасетами, повнотекстовими базами даних [2].

До системи каталогів бібліотеки ЛДІКМ входять: «Електронний каталог», «Алфавітний каталог книг», «Систематичний каталог книг», «Алфавітно-предметний покажчик до систематичного каталогу». Пошукові мови електронного каталогу (майже 8000 документів) – українська, російська, англійська. Періодичність оновлення – щоденно. Пошукові можливості: за автором; за назвою; за роком видання; за видом документа; за ключовими словами; ISBN, ISSN (рис. 2). У розділі «Інтернет-ресурси» вміщено «Короткі поради з пошуку інформації в Інтернеті» з 9 пунктів. У цьому ж розділі вказані назви та інтернет-адреси пошукових систем, каталогів ресурсів; енциклопедій, довідкових ресурсів Інтернету (рис. 3) [2]:

Рис. 2. Пошук літератури в електронному каталозі ЛДІКМ

Пошукові системи

Google www.google.com
 Yahoo www.yahoo.com
 Yandex www.yandex.ru

Aport www.aport.ru
 Rambler www.rambler.ru
 Нigma www.nigma.ru

Каталоги ресурсів

Каталог@MAIL.RU list.mail.ru/index.html
 Каталог Яндекс <http://yaca.yandex.ru/>
 Каталог Мета <http://meta.ua/reestr.asp>
 Книжкова пошукова система <http://www.ebdb.ru/>

Енциклопедії та довідкові ресурси Мережі

Вікіпедія uk.wikipedia.org
 Енциклопедичний ресурс про все www.rubricon.com
 Збірка енциклопедій на різні теми www.encyclopedia.ru
 Кругосвіт www.krugosvet.ru
 Infoplease.com www.infoplease.com
 Кирилл і Мефодій mega.km.ru

Рис. 3. Пошукові системи ЕБ ЛДІКМ

Надійним помічником у підготовці молодих спеціалістів та науковців у галузі культурології, бібліотекознавства та інформаційної діяльності, документознавства, мистецтвознавства є бібліотека Харківської державної академії культури. Вона була заснована у 1929 р. як бібліотека Інституту політосвіти, з 1930-го – це бібліотека Українського інституту комуністичної освіти, а від 1935 р. – бібліотека Харківського державного бібліотечного інституту. До послуг користувачів бібліотеки дійсно унікальний фонд, де книги представлені майже з усіх галузей знань, проблемно-орієнтовані бази даних згідно профілю академії, створені бібліотекою, а також запозичені електронні ресурси, які зберігаються у внутрішньовишівській локальній мережі.

У бібліотеці ХДАК, загальний фонд якої нині становить 307 688 прим., до послуг користувачів чотири абонементи (загальний, науковий, навчальний, нотно-музичної літератури), загальний читальний зал, чотири читальних зали при кабінетах спеціалізованих кафедр, довідково-бібліографічний відділ та електронний читальний зал. Бібліотека має багатогалузевий фонд: вітчизняну і зарубіжну наукову літературу, навчальну і довідкову за напрямками підготовки спеціалістів. Останнім часом спостерігається значне збільшення питомої ваги україномовних видань (більше 180 тис. прим.). У відкритому доступі виділено періодику, літописи книг, журналів, газет, нот. Завдяки репертуарній політиці комплектування сформовано ядро профільних видань.

У структурі бібліотеки з 2007 р. функціонує сектор автоматизації та відділи обслуговування, довідково-бібліографічний, книгозберігання, комплектування та оброблення літератури. Колек-

тив бібліотеки зосереджує увагу на впровадженні нових інформаційних технологій, створенні електронної бібліотеки, формуванні позитивного іміджу бібліотеки на основі використання досягнень у галузі бібліотекознавства, бібліографознавства, документознавства в тісному співробітництві з викладачами. Активно використовуються такі методи пропагування фонду, як виставки, перегляди, огляди видань, дні кафедр, дні спеціаліста, на які запрошуються поети, письменники, викладачі, книгознавці, відомі бібліотекарі, бібліографи.

З метою поповнення фонду організовано роботу в обмінних фондах бібліотек міста, розробляються пропозиції щодо книгообміну з бібліотеками Львова, Харкова, Києва. Сьогодні налагоджено тісні контакти з бібліотеками Національної академії керівних кадрів працівників культури і мистецтв, Національного університету «Києво-Могилянська академія», Львівського національного університету ім. Івана Франка, Львівською національною науковою бібліотекою ім. В. Стефаніка Національної академії наук України, Національною бібліотекою України імені В. І. Вернадського, ХДНБ імені В. Короленка, ХОНБ, ХОДБ, ЦНП «НУА» та ін. Послугами міжбібліотечного абонементу книгозбірні постійно користуються більше 30 бібліотек університетів, коледжів, технікумів.

З 1996 р. у бібліотеці ведеться електронний каталог (ЕК) на нові надходження, на основі якого друкуються бюлетені нових надходжень, списки сигнальної інформації, картки для генерального алфавітного, систематичного каталогів, алфавітного каталогу нот та каталогів на підсобні фонди читального залу та абонементу нотно-музичної літератури.

У 1997 р. уперше в Україні спільними зусиллями бібліотекарів, викладачів та студентів розроблено ЕК «Нотні видання» (понад 40 000 записів), який містить записи на нові надходження та фонд ретроспективних нотних видань (більше 10 тис. прим.). Нотні видання систематизуються за таблицями ББК, до них визначаються ключові слова для введення до ЕК. Останній уможливило пошук інформації на основі відомостей про видання та окремі твори за будь-якими ознаками. Вже тривалий час книгозбірня має доступ до ресурсів Інтернету. У 2000 р. розпочато роботу над ЕК ретроспективних видань «Бібліотечна справа та інформатика», бібліографічні бази даних (ББД) «Держава та право», «Систематична картотека статей», «Праці викладачів ХДАК», «Вища школа». Сьогодні загальний обсяг ЕК становить понад 125 тис.

записів, до якого найближчим часом користувачі матимуть онлайнний доступ. З 2001 р. бібліотека бере участь у корпоративному проекті «Зведений каталог періодичних видань з бібліотечної справи, бібліотекознавства та бібліографознавства», а з 2002-го – у корпоративному проекті «Зведений каталог періодичних видань бібліотек м. Харкова».

Фахівці книгозбірні активно долучаються до реалізації проекту зі створення зведеного каталогу періодичних видань у бібліотеках міста Харкова. Регулярно подається інформація до зведеного каталогу нових надходжень до провідних бібліотек м. Харкова «Бібліотечна справа. Бібліотекознавство. Бібліографознавство», з яким потім знайомляться викладачі і студенти.

До послуг читачів – систематична картотека статей, тематичні та службові картотеки. На основі ББД здійснюється інформування читачів, виконання довідок. Щорічно читачам надається близько 8000 довідок, серед них понад 1600 тематичних (значна частина – в автоматизованому режимі): «Українська культура: тенденції, еволюція, політика, традиції» (351 назва), «Книжкова торгівля в Україні» (117 назв), «Бібліотека в електронному середовищі» (98 назв), «Гуманізація вищої освіти» (80 назв). Останніми роками застосовується принцип диверсифікації інформаційних послуг: індивідуальне інформування керівництва та провідних фахівців Академії здійснюється в режимі ДЗК та ВРІ. Для студентів перших та останніх курсів бібліографи організують заняття з основ бібліотечно-бібліографічних знань. Щоквартальні бюлетені нових надходжень, інформаційні листки інформують читачів про надходження до бібліотеки.

Проводиться і виховна робота: екскурсії («Дивосвіт старослов'янської книги», «Книжкова скарбниця» та «Інформаційне середовище бібліотеки»). Активно проходять місячники «Зберігаймо і примножуймо фонд бібліотеки». Викладачі, студенти, бібліотекарі щорічно організують чудове свято «Всеукраїнський день бібліотек у ХДАК». У читальній залі експонуються дарунки читачів бібліотеці ХДАК, стіни коридорів прикрашають звернення до відвідувачів «Подаруй книгу бібліотеці» та плакати, розроблені студентами факультету бібліотекознавства та інформатики під гаслом: «Збережемо книгу – збережемо бібліотеку!». Цікавим нововведенням стали заходи з популяризації творчих здобутків працівників Академії. Популяризації видань викладачів вишу сприяє участь у щорічних виставках

«Наука, освіта, виробництво Харківщини», «Світ книги» в м. Києві, міжнародних форумах видавців у Львові, де були оформлені експозиції ХДАК та проведено презентації підручників. Щорічно організуються більше 50 тематичних виставок, на яких експонується близько 5000 прим. видань.

Колектив бібліотеки намагається зробити бібліотеку науковою лабораторією, центром культури, духовного та інтелектуального спілкування в Академії. Адже тут зосереджено «основний капітал країни» – інтелектуальні, науково-інформаційні ресурси. У 2008 р. бібліотека перейшла на АІБС «УФД / Бібліотека». Належну увагу приділено інтеграції АІБС в інформаційну систему управління вишу, формуванню і розвитку електронних інформаційних ресурсів, оновленню теоретичних знань і практичних навичок спеціалістів відповідно до постійно зростаючих вимог державних стандартів і застосування новітніх технологій.

Висновки

Отже, успішному навчально-виховному процесу та науково-дослідній діяльності у вишах сприяє оптимально організована робота їхніх книгозбірень, яка зосереджена на формуванні та використанні інформаційних ресурсів; удосконаленні обслуговування користувачів різних категорій; запровадженні технологій автоматизованих і бібліотечно-інформаційних процесів; ефективно-му управлінні інформаційно-бібліотечним обслуговуванням; комплектуванні та організації фондів, бібліографічній діяльності бібліотек; веденні баз даних тощо.

Аналіз основних напрямів діяльності бібліотек ВНЗ III–IV р. а. Міністерства культури України дає змогу зробити такі висновки:

- головне завдання модернізованої бібліотеки – забезпечувати успішний інформаційний супровід навчального процесу вишу;
- фундаментальним принципом діяльності сучасних вишівських книгозбірень є принцип читачецентризму;
- відбуваються суттєві зміни у системі бібліотечного сервісу;
- основні фонди формуються з різних джерел документами на традиційних та електронних носіях відповідно до напрямів підготовки фахівців;
- читальні зали укомплектовані нормативними та законодавчими документами, енциклопедіями, довідковими та науковими виданнями, навчально-методичними посібниками, періодичними

фаховими виданнями, якими користуються всі категорії читачів;

- формування інформаційної культури усіх категорій користувачів – невід’ємна складова роботи кожної бібліотеки; провідні вишівські книгозбірні активно працюють над формуванням власних електронних ресурсів;
- книгозбірні укомплектовані АРМами для читачів (для цього створені окремі читальні зали);
- електронні бібліотеки складаються зі зведеного електронного каталогу книг, який постійно поповнюється, електронної бази документів на електронних носіях; пошук потрібної літератури українською, російською, англійською та іншими мовами;
- найоптимальнішою є модель навігації по сайту бібліотеки НАКККіМ, її функціональний електронний каталог відповідає усім вимогам;
- електронна бібліотека КНУКіМ дає змогу завантажувати повні версії запропонованих документів після попередньої реєстрації.

Бібліотеки ВНЗ III–IV р. а. Міністерства культури України успішно вирішують завдання повноцінного інформаційного забезпечення навчально-наукової діяльності, підвищення інформаційної культури усіх категорій користувачів, формування творчої атмосфери у роботі з різноманітними інформаційними джерелами, створення комфортних і сприятливих умов роботи з документами як у традиційній, так і електронній формах, виховання кожної молодої людини як всебічно розвиненої особистості.

Серед основних завдань книгозбірень – розширення мережі Інтернет-центрів, розміщення в електронному варіанті навчально-методичних комплексів із усіх дисциплін, введення електронного формуляра користувача, проведення автоматизації книговидачі, запровадження електронної доставки документів усім категоріям зареєстрованих користувачів. Електронні ресурси бібліотек вишів галузі покликані забезпечувати високу інформаційну ємність, оперативність тиражування та розповсюдження документів. Формування ресурсної бази, налагодження інформаційного обслуговування має ґрунтуватися на постійному моніторингу інформаційних потреб користувачів. Завдання, пов’язані із забезпеченням вільного доступу до розподілених навчально-методичних, інтелектуальних, інформаційних і матеріально-технічних систем освіти, неможливо успішно виконати без максимального залучення інформаційно-методичних професійних ресурсів

бібліотек вишів [11], адже їхня основна технологічна ознака як соціальної інституції – безпосереднє включення у структуру і систему комунікацій вищого навчального закладу, проблемна орієнтація ресурсів на задоволення інформаційних потреб професорсько-викладацького складу та студентів відповідно до задекларованих принципів Болонського процесу.

Стратегією розвитку бібліотек ВНЗ III–IV р. а. Міністерства культури України є трансформація у інформаційний центр із забезпечення європейського рівня якості і змісту навчального процесу. Переоснащення матеріально-технічного забезпечення бібліотеки на тлі постійно зростаючих запитів користувачів, формування власних інформаційних ресурсів [15], запровадження інноваційних методів роботи сприяє впровадженню у практику роботи книгозбірень науково обґрунтованих і практично апробованих підходів як базису для підвищення якості підготовки фахівців галузі.

Зважаючи на євроінтеграційні процеси, з одного боку, та тенденції консерватизму, ізольованості, недосконалості організації, з іншого, вважаємо за доцільне запровадити у перспективі чітку координацію роботи бібліотек вищих навчальних закладів Міністерства культури України з метою формування галузевих документно-інформаційних та онлайн-ресурсів та кооперацію їхньої діяльності із запровадження інноваційних методів роботи для мобільного довідково-інформаційного обслуговування (включаючи електронну доставку документів) усіх категорій користувачів, створення науково-бібліографічної системи видань мистецької тематики. Тому подальший розвиток української мистецької освіти, яка спрямована на утвердження державності України, розбудову і збагачення її культури, організацію і зміцнення соціокультурної сфери має ґрунтуватись на власних досягненнях, національній самобутності та творчому використанні зарубіжного досвіду.

Список використаних джерел

1. *Апшай Н. І.* Бібліотека вищого навчального закладу: місце та роль в оновленні освіти в Україні / Н. І. Апшай // Документознавство. Бібліотекознавство. Інформаційна діяльність: проблеми науки, освіти, практики: зб. матеріалів III Міжнар. наук.-практ. конф., Київ, 16–18 травня 2006 р. – К., 2006. – С. 118–120.
2. Бібліотека Луганського державного інституту культури і мистецтв – Електрон. ресурс. – <http://lib.lgiki.com.ua/updates.php>. – Назва з екрана.
3. Бібліотека Національної академії керівних кадрів культури і мистецтв – Електрон. ресурс. – <http://dakkkim.edu.ua/biblioteka>. – Назва з екрана.
4. Київський національний університет культури і мистецтв. – Електрон. ресурс. – www.knukim.edu.ua – Назва з екрана.
5. *Кириленко О. Г.* Комп'ютерна мережева технологія комплектування інформаційних ресурсів бібліотеки ВНЗ / О. Г. Кириленко // Документознавство. Бібліотекознавство. Інформаційна діяльність: проблеми науки, освіти, практики : зб. матеріалів IV Міжнар. наук.-практ. конф., Київ, 21–23 травня 2007 р. – К., 2007. – С. 119–120.
6. *Кислюк Л.* Аналіз структури та ступеня впровадження електронних ресурсів і баз даних бібліотек вищих навчальних закладів України / Л. Кислюк // Вісн. Кн. палати. – 2009. – № 3. – С. 28–31.
7. *Клименко О. З.* Інформаційно-бібліотечне обслуговування у Київському національному університеті внутрішніх справ / О. З. Клименко // Наук. пр. нац. б-ки України ім. В. І. Вернадського. – 2008. – Вип. 22. – С. 123–125.
8. *Костенко М. С.* Інформатизація як фактор вдосконалення інформаційного забезпечення фахівців культури та мистецтв / М. С. Костенко // Документознавство. Бібліотекознавство. Інформаційна діяльність: проблеми науки, освіти, практики: зб. матеріалів III Міжнар. наук.-практ. конф. – С. 101–102.
9. *Лебеденюк О. О.* Діяльність вузівських бібліотек з інформаційного забезпечення наукової роботи / О. О. Лебеденюк // Документознавство. Бібліотекознавство. Інформаційна діяльність: проблеми науки, освіти, практики: зб. матеріалів III Міжнар. наук.-практ. конф. – С. 120–122.
10. *Лемківський К.* Бібліотека вищого навчального закладу – ключова ланка інформаційного забезпечення навчального процесу на сучасному етапі / К. Лемківський // Вища шк. – 2008. – № 5. – С. 31–33.
11. *Матвієнко О.* Бібліотека навчального закладу в умовах інформатизації: проблеми і завдання / О. Матвієнко // Педагогіка і психологія. – 2006. – № 4. – С. 136–142.
12. *Рубан А.* Науково-методичне забезпечення формування інформаційної культури / А. Рубан // Вісн. Кн. палати. – 2006. – № 7. – С. 19–21.
13. Система культурно-мистецької освіти. – Електрон. ресурс. – <http://195.78.68.75/mincult/uk/publish/article/194807?jsessionid=D1D58B3702547F1CC595723605441EA9>. – Назва з екрана.
14. Харківська державна академія культури. – Електрон. ресурс. – <http://www.ic.ac.kharkov.ua/>. – Назва з екрана.
15. *Цуріна І.* Інтерактивне середовище: як досягти бібліотеці компромісу між можливостями, доцільністю та необхідністю? / І. Цуріна // Бібл. планета. – 2009. – № 3. – С. 15–19.